

DENET DUYURU

Duyuru Tarihi : 29.05.2015
Duyuru No : 2015/084
Yayımlandığı Yer : YAKLAŞIM DERGİSİ -
Haziran 2015 - Sayı : 270

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir
mehmet.mac@bdo.com.tr

EMİSYON PRİMLERİ

ÖZET:

Emisyon primi gerçekte şirkete konulan sermayedir. Sermayeden tek farkı isminin sermaye olmamasıdır. Şirket açısından kazanç niteliği yoktur. Bağış da değildir. Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) göre bu para, doğrudan yasal yedekler arasına dahil edilmesi gereken bir unsurdur. Sermaye girişi niteliği taşıdığı için, ne konulması ne de geri alınması hiçbir vergiye tabi olmamalıdır. Bazı vergi kanunlarımızda emisyon primlerinin vergilenmemesi istisna hükümleri ile sağlanmış olup bu yasal düzenleme, tedvin hatası teşkil etmekte yorum güçlüklerine sebebiyet vermektedir.

1. EMİSYON PRİMİNİN TANIMI:

Emisyon primi, kuruluşa veya sermaye artırımına katılan ortağın şirkete yaptığı nominal bedeli aşan, sermaye koyma mahiyetindeki ödeme olarak tanımlanabilir.

TTK'nun 519/2-a maddesinde "yeni payların çıkarılması dolayısıyla sağlanan prim" ibaresi ile anılmaktadır.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağına bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağına toplam gelirleri 2014 yılında 7,02 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 152 ülkede bulunan 1.328 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 60.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)'nın 5/1-ç maddesinde “kuruluştta veya sermaye artırımı yapıldığında çıkarılan payların itibari değerini aşan kısım” olarak ifade edilmiştir.

Yine TTK'nun 519 uncu maddesi uyarınca emisy on primleri genel yasal yedek akçe kapsamına dahildir. Ortaklarca dışarıdan şirkete zerk edilen bir kaynak olması nedeniyle yedek akçe olmaktan ziyade bilfiil sermayeye daha yakın bir yapı arz eder.

Emisyon primli sermaye artışı, daha çok bir şirkete yeni ortak alınması yöntemlerinden biri olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemde, şirkete yeni girecek olan veya hissesini artıracak olan ortak, artırılan sermayeyi temsil eden hisselerin nominal bedellerini ödedikten başka, şirket değeri ile nominal sermaye arasındaki farka göre hesaplanan emisyon primini de şirkete ödemektedir.

Aşağıdaki 2 no.lu bölümde verdiğimiz örnekteki yeni ortak toplam 50.000.000 TL ödemek suretiyle 10.000.000 TL nominal bedelli hisse edilmiş, böylelikle Şirkete 40.000.000 TL emisyon primi adı altında sermaye koymuştur. Söz konusu hisselerin yeni ortağa maliyeti 50.000.000 TL'dir.

Emisyon primli sermaye artışı, tüm ortakların katılımı suretiyle de yapılabilir.

2. EMİSYON PRİMİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ:

Emisyon primlerinin, TTK'nun 519/2-a maddesi uyarınca doğrudan yasal yedek akçeler hesabına kaydedilmesi gerekir.

ÖRNEK:

Gerçek veya tüzel, yerli veya yabancı bir kişi, sermayesi 90.000.000 TL olan bir Türk şirketinin %10 oranla hissedarı olmak istemektedir.

Bu şirkette 10.000.000 TL sermaye artırımı yapılmasına ve yeni ortağın şirkete 10.000.000 TL'lik nominal hisseye karşılık 50.000.000 TL vermesi konusunda mutabık kalmışlardır.

Yeni ortak tescil aşamasında nominal sermayenin 1/4 'ü ile emisyon primini tamamının toplamı olan 42.500.000 TL ödeyecek nominal sermayenin kalan kısmı olan 7.500.000 TL'yi daha sonra tediye edecektir.

Yeni ortak, nominal sermayenin ¼'ünü ve emisyon priminin tamamını şirkete havale etmiş buna istinaden yapılan sermaye artışında oluşan 10.000.000 TL nominal bedelli yeni hisseler bu ortağa verilmiştir.

Emisyon primli sermaye artışı yapılan şirketin yevmiye maddeleri şöyle olacaktır :

Para geldiğinde ;

/		
102 BANKALAR	42.500.000	
529 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ		42.500.000
Sermaye Avansları		
/		
Sermaye artışı tescil edildiğinde :		
/		
529 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ	42.500.000	
Sermaye Avansları		
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	7.500.000	
500 SERMAYE		10.000.000
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ		40.000.000
/		

Örneğimizi, bu şekilde vermemizin nedeni, TTK uyarınca artan **sermayenin en az ¼'ü** ve **emisyon priminin tamamı** şirkete ödenmedikçe sermaye artışının tescil edilmediği hususunu (TTK'nun 344 üncü maddesi) vurgulamaktır.

3. EMİSYON PRİMLERİNİN KURUMLAR VERGİSİ KARŞISINDAKİ DURUMU:

Emisyon primlerinin kurumlar vergisinin konusuna girmediği görüşündeyiz. Bu görüşümüzün dayanağı, emisyon primlerinin “kazanç” olmadığı, aksine “ortaklarca şirkete konulan özvarlık yani sermaye” niteliği arz ettiğidir. Nitekim, emisyon primleri TTK'nun 519 uncu maddesi uyarınca doğrudan bilançonun pasifine yasal yedek olarak gitmekte, gelir tablosuna hiç dahil edilmemesi gerekmektedir. Bu yasal düzenleme de emisyon primlerinin gelir niteliği taşımadığının göstergesidir. Emisyon primleri ortaklar tarafından şirkete konulan paralardır. Bu yönü ile sermaye konulmasından hiçbir farkları yoktur.

Nitekim, kurumlar için de geçerli olan Gelir Vergisi Kanunu'nun 38 inci maddesine göre bir kurumun kazancı dönemin başı ve sonundaki öz sermayeler arasındaki farktır. Ancak ticari kazancın tespiti için dönem içinde ortaklarca çekilen paraların bu farka ilave edilmesi, ORTAKLARCA ŞİRKETE KONULAN PARALARIN BU FARKTAN İNDİRİLMESİ GEREKİR.

Halen emisyon primleri, yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1-ç maddesi ile kurumlar vergisinden istisna edilmiş durumdadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi burada tedvin hatası vardır.

GVK'nun 38 inci maddesine göre emisyon primi (ortaklarca şirkete konulan para) ticari kazançta dahil değil iken, KVK'nun 5/1-ç maddesindeki istisna, emisyon priminin kazançta dahil bir unsur olduğunu ancak kurumlar vergisinden istisna edildiğini hükme bağlamaktadır. Bu iki hüküm arasında çelişki vardır.

Doğru tedvin şekli Kanun'un 1 inci maddesinde emisyon primlerinin kurumlar vergisinin konusuna girmediğinin belirtilmesidir. ¹

Kurumlar vergisi beyannamesinin dizaynına göre Maliye İdaresi'nin emisyon primi oluşumlarını ilgili şirketin o yıla ait gelir tablosunda gösterilmesini istediği anlaşılmaktadır. Çünkü emisyon primleri ticari kazançtan indirilecek istisnalar arasında gösterilmiştir. Bu yönlendirme Türk Ticaret Kanunu'nun 519 uncu maddesine aykırı düşmektedir. Hal böyle olmakla beraber bu yönlendirme uyarınca yıl sonunda gelir tablosunda gösterilen emisyon priminin izleyen yılın başında önceki yılın dönem kazancı (veya zararı) hesabından ayrılarak yedek akçeler arasında yerleştirilmesi gerekir.

Emisyon primini bu şekilde gelir tablosunda gösterilmek istenmemesi halinde bu primin beyanname üzerinde kanunen kabul edilmeyen giderler arasına dahil edilmesi ve aynı rakamın, emisyon primi istisnası satırına yazılmak suretiyle de istisna gösterimine konu edilebileceği görüşündeyiz.

4. EMİSYON PRİMLERİNİN KATMA DEĞER VERGİSİ (KDV) KARŞISINDAKİ DURUMU :

KDV'nin ana konusu, ticari, sınai, zirai ve mesleki alanlarda yapılan mal ve hizmet sirkülasyonudur. Emisyon primleri ise sermaye sirkülasyonu sonucu şirketlere intikal eden paralardır. Başka bir anlatımla ortağın şirkete emisyon primi olarak verdiği para herhangi bir malın veya hizmetin bedeli değildir. Bu nedenle emisyon primlerinin KDV'nin konusuna girmediği görüşündeyiz.

Kapsama girdiği kabul edilse bile emisyon primi sadece para teslimi şeklinde bir işlem olduğu ve KDV Kanunu'nun 17/4-g maddesinde para teslimleri KDV'den istisna edildiği için KDV hesaplanması gerektirmez.

¹ 04.05.1960 tarih ve 99 no.lu Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu Kararı'nda emisyon primlerinin vergilenebilir bir kazanç olmadığı işletmeye doğrudan doğruya sermayedarlar tarafından konulduğu, bu itibarla sermayenin tescile tabi tutulmamış kısmı niteliği taşıdığı ifade edilerek, ortaklarca şirkete sermaye gibi konulmuş olan bu paraların kurumlar vergisinin konusuna girmediği karara bağlanmıştır. Fakat her nedense daha sonra çıkarılan 13.07.1964 tarih ve 128 no.lu karar ile, bizim katılmadığımız zorlama bir takım yorumlarda bulunulmak suretiyle emisyon primlerinin kurumlar vergisinin konusuna giren bir kazanç olduğu belirtilmiştir. Daha sonra emisyon primlerini vergilemenin isabetsizliği dikkate alınarak ve yine her nedense bu primlerin verginin kapsamına girmediği belirtilmek yerine vergiden istisna edildiği şeklinde bir hükme yer verilerek emisyon primleri vergi dışı tutulmuştur.

5. EMİSYON PRİMLERİNİN BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ (BSMV) KARŞISINDAKİ DURUMU:

6802 sayılı Kanunun 29-u maddesinde “*Banka ve sigorta şirketleri ile emeklilik şirketlerinin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu kendi lehlerine kalan paralar.*” şeklinde ifade edilen hüküm ile, emisyon primleri BSMV’den istisna edilmiştir.

Burada da tedvin hatası vardır. Emisyon primlerini BSMV’den koruyan hükmün, bu primlerin BSMV kapsamına girmediği şeklinde olması gerekirdi veya KDV’de olduğu gibi emisyon priminin, mal ve hizmet bedeli olmadığı gerekçesiyle, BSMV kapsamına girmediği yorumu yapılabilirdi.

6. EMİSYON PRİMLERİNİN ORTAKLARA DAĞITILMASININ KAR DAĞITIMI STOPAJI KARŞISINDAKİ DURUMU :

TTK’nun 519 uncu maddesine göre emisyon primleri, genel kanuni yedek akçe kapsamına giren bir unsurdur. Aynı maddenin (3) no.lu bendinde, genel kanuni yedek akçenin, sermayenin yarısına kadar olan kısmı için kullanım yerleri belirlenmiş, sermayesinin yarısını aşan kısmı için hüküm konulmamıştır.

Bu nedenle I. tertip II. tertip yasal yedek akçeler ile emisyon primlerinin toplamı olan rakam sermayenin yarısını aşıyorsa aşan kısım serbest kullanıma açıktır.

Şirkette oluşmuş bulunan emisyon priminin bu ölçüye göre serbest kullanıma açık kısmının ortaklara dağıtılmasına da engel yoktur.

Bilindiği üzere tam mükellef kurumlar tarafından tam mükellef gerçek kişi ortaklara, gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlara veya bu vergilerden muaf olanlara, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı KAR PAYLARINDAN stopaj yapılması gerekmektedir.

Emisyon priminin ortaklara dağıtılmasının, stopaj gerektirecek bir KAR PAYI ÖDEMESİ OLMADIĞI, sermayenin iadesi niteliğinde olduğu, bu nedenle stopaj gerektirmediği görüşündeyiz.

Ancak, yukarıdaki 3 no.lu bölümde belirttiğimiz gibi, esasen kurum açısından kazanç niteliği taşımayan (ortak tarafından şirkete konulmuş para niteliğinde olan) emisyon primleri, kurumlar vergisi istisnaları arasında zikredilmek suretiyle yapılan tedvin hatası sonucu, lafzen kurum kazancı imiş (ancak istisna edilmiş) gibi bir görünüm mevcuttur. Bu lafzi duruma dayanarak ve katı yorumlarla, ortaklara iade edilen emisyon primlerinin kar dağıtımı olduğu ve stopaj gerektirdiği görüşüne rastlanması da ihtimal dahilindedir.

7. EMİSYON PRİMLERİNİN ORTAKLARA DAĞITILMASI SONUCUNDA PARA ELE GEÇİREN ORTAKLARIN BU KAZANIMLARININ VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU :

Yukarıdaki 1 no.lu bölümde belirttiğimiz gibi emisyon primleri niteliği itibariyle sermaye benzeri veya sermaye niteliğinde bir özkaynak unsurudur. Ortaklarca şirkete konulmuş iç kaynaktır.

Emisyon priminin kısmen veya tamamen ortaklara dağıtılması işlemi hukuki niteliği itibariyle “*sermayenin iadesi*” mahiyetindedir. Başka bir anlatımla, emisyon priminin dağıtılması sonucunda para alan ortakların aldıkları bu paranın bizim anlayışımıza göre gelir niteliği yoktur. Dolayısıyla emisyon primi iadesi nedeniyle ele geçen paralar gelir veya kurumlar vergisinin konusuna girmemektedir. Şayet emisyon primi tahsilatını yapan ortak bir kurum ise, bu tahsilatın ilgili iştirakin maliyetinden indirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ancak emisyon primini ödeyen ile dağıtımda bu primden pay alan ortakların farklı kişiler olması veya herhangi bir nedenle, konulan emisyon primi ile geri alınan emisyon primi arasında fark bulunması gibi hallerde muvazaa iddiası yoluyla vergiye tabi gelir sağlandığı iddiaları ortaya çıkabilir. Ancak bu iddiaların neler olabileceği ve karşı görüşler yazımızın konusu dışındadır.

8. EMİSYON PRİMİ UYGULAMASININ LİMİTED ŞİRKETLERDE DE YAPILMASI MÜMKÜNDÜR:

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun 610 uncu maddesi “*Anonim şirketlere ilişkin 514 ila 527 nci madde hükümleri limited şirketlere de uygulanır.*” şeklindedir.

Anonim şirketler bölümündeki emisyon primlerinin genel kanuni yedek akçeye dahil olduğu hükmünü içeren 519 uncu maddenin bu atıf uyarınca limited şirketler için de geçerli olması, bize göre limited şirketlerde de emisyon primi uygulaması yapılabileceğini göstermektedir.

Her ne kadar TTK’nun anonim şirketler bahsindeki primli paylar başlıklı 347 nci maddenin limited şirketler için de uygulanabileceği yolunda bir atıf yok ise de böyle bir atfın bulunmamasını, emisyon primi tatbikatının limited şirketlere yasak olduğu şeklinde yorumlayamıyoruz.

Kaldı ki limited şirket de bir sermaye şirketi olup, bu şirketlerde de primli sermaye artışına ihtiyaç duyulabilir. Emisyon primi uygulamasının limited şirketlere yasak edilmesinin bir anlamı ve gereği olamaz.

Nitekim bir limited şirket, emisyon primli sermaye artışı yapmış ve bu işlem 30 Kasım 2010 tarih ve 7697 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinin 136 ncı sayfasında yayınlanmıştır.

9. LİMİTED ŞİRKETLERE KONULAN EMİSYON PRİMLERİNİN KURUMLAR VERGİSİNİN KARŞISINDAKİ DURUMU :

Yukarıdaki 8 no.lu bölümde açıkladığımız gibi emisyon primi uygulamasının limited şirketlerde de yapılması mümkündür.

Ancak Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1-ç maddesinde emisyon primi istisnası,

“Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibari değeri aşan kısmı”

şeklinde ifade edildiğinden lafız olarak bu istisnanın sadece anonim şirketlere tanındığı limited şirketlerin istisnaya yasaklı olduğu anlamı çıkarılabilir.

Halbuki istisna hükmünde *“Anonim şirketlerin.....”* ibaresine yer verilmesinin nedeni, emisyon primi uygulamasının sadece anonim şirketlerde mümkün olduğu yönündeki yanlış anlayıştan kaynaklanmaktadır. Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, limited şirketlerde oluşan emisyon primleri üzerinden kurumlar vergisi aranması fevkalade yanlış olur.

Hal böyle olmakla beraber, bir limited şirket emisyon primi istisnası uyguladığı takdirde istisna hükmünün lafzı nedeniyle vergi riski altında kalabilir. Limited şirketin önce anonim şirkete dönüştürülmesi, daha sonra emisyon primi oluşturulması bu konuda çözüm teşkil edebilir.

10. ŞİRKETE NAKİT DEĞİL AYIN KONULMASI SURETİ İLE EMİSYON PRİMİ OLUŞTURULMASI BAKIMINDAN YASAL DURUM :

TTK'nun emisyon primi ile ilgili hükümleri, emisyon priminin sadece nakit olabileceği şeklinde tedvin edilmiştir. Nitekim TTK'nun 344 üncü maddesinde emisyon priminin tamamının şirkete ödenmediği sürece, emisyon primli sermaye artırımının tescil edilmeyeceği belirtilmektedir.

Örnek vermek gerekirse, halen geçerli ticaret mevzuatımıza göre, bir şirkette nominal sermaye 5.000.000 TL artırılıp, bu artışa tek başına katılan yeni ortak, mahkemenin 35.000.000 TL değer biçtiği bir arsayı alarak 30.000.000 TL emisyon primi oluşturulması mümkün görünmemektedir. Buna imkan veren bir yasal değişikliğin yapılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

11. SONUÇ :

Emisyon primli sermaye artışı sonucunda, sermayesi artırılan şirketin yasal yedek akçeler bölümüne yerleştirilen emisyon primleri, şirkete sermaye girişi niteliği taşır. Bu nedenle emisyon primlerinin ne oluşumunda ne de ortaklara dağıtılmasında veya şirketin tasfiyesinde hiçbir vergi yükü yaratmaması gerekir. Bu vergisizlik kurumlar vergisinde ve BSMV’de istisna hükümleri yoluyla sağlanmıştır. Doğru tedvin şekli emisyon primlerinin verginin konusuna girmediği şeklinde bir yasa hükmü konulmalıydı veya idari yorum yapılmalıydı. KDV açısından bir istisna hükmü bulunmamakla beraber, KDV’nin konu maddesine bakıldığında emisyon primlerinin KDV kapsamına girmediği görülmektedir. Maliye İdaresi’nin emisyon primlerinin KDV’ye tabi olduğu şeklinde bir görüşüne de rastlanmamıştır.

Emisyon priminin de dahil olduğu genel kanuni yedek akçe sermayenin %50’sini aştığı takdirde, aşan emisyon priminin ortaklara dağıtılması mümkündür. Böyle bir dağıtıma ilişkin şahsi yorumlarımız yukarıdaki ilgili bölümde belirtilmiştir.